

O'ZBEK VA NEMIS MAQOLLARINING TEMATIK QIYOFASI

Begmatov Quvonchbek Muxtarovich

SamDCHTI, Ikkinchi chet tillar

kafedrasida dotsenti. PhD.

kuvonchbekb@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbek va nemis maqollarining tematik qiyofasi tadqiq etiladi. Maqollar - xalq og'zaki ijodining muhim qismidir va ular insoniyatning madaniy, ma'naviy va etnik qiyofasini aks ettiradi. O'zbek va nemis maqollarida o'xshashliklar va farqlar, shuningdek, ularning xalq hayotidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqotda maqollarning mazmuni, va ularning o'zaro bog'liqligi, shuningdek, ma'naviy qadriyatlar va falsafiy nuqtai nazarlarni ochib berishga e'tibor qaratiladi. Maqola, shuningdek, maqollarning ijtimoiy hayotdagi roli va ularning ta'siri haqida fikrlarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: O'zbek maqollari, Nemis maqollari, Tematik qiyofa, Og'zaki Ijod, Madaniyat, Ma'naviyat, Falsafiy nuqtai nazar, Ijtimoiy hayot, Umumiy qadriyatlar, O'xshashliklar va farqlar

Аннотация. В статье исследуется тематический образ узбекских и немецких пословиц. Пословицы являются важной частью устного фольклора и отражают культурный, духовный и этнический облик человечества. Анализируются сходства и различия узбекских и немецких пословиц, а также их роль и значение в жизни народа. В данном исследовании основное внимание уделяется содержанию пословиц и их взаимосвязям, а также выявлению духовных ценностей и философских перспектив. В статье также содержатся размышления о роли пословиц в общественной жизни и их влиянии.

Ключевые слова: Узбекские пословицы, Немецкие пословицы, Тематический образ, Устное творчество, Культура, Духовность, Философская перспектива, Социальная жизнь, Общие ценности, Сходства и различия

Annotation. This article studies the thematic image of Uzbek and German proverbs. Proverbs are an important part of folk oral literature and reflect the cultural, spiritual and ethnic image of humanity. The similarities and differences in Uzbek and German proverbs, as well as their role and significance in the life of the people, are analyzed. This study focuses on the content of proverbs, their interrelationships, as well as on revealing spiritual values and philosophical perspectives. The article also contains thoughts on the role of proverbs in social life and their influence.

Keywords: Uzbek proverbs, German proverbs, Thematic image, Oral Creativity, Culture, Spirituality, Philosophical perspective, Social life, Common values, Similarities and differences

Kirish.

O'zbek va nemis maqollari, har ikki xalqning madaniyati, urf-odatlar va hayotiy tajribalarini aks ettiradi. Ular xalqning hikmatini, qadriyatlarini va dunyoqarashini ifodalaydi. Ushbu maqolalarda tematik qiyofalar va ularning mazmuni haqida gaplashamiz. O'zbek maqollari ko'pincha hayotiy tajribalarni, tabiatni va insoniy munosabatlarni aks ettiradi. O'zbek va nemis maqollari, har ikki xalqning madaniyati, urf-odatlar va hayotiy tajribalari haqida ko'p narsalarni aytib beradigan muhim adabiy namunalardir. Maqollar — bu qisqa, lekin ma'noli iboralar bo'lib, ular ko'pincha xalqning hikmatini, aqidalarini va qadriyatlarini o'z ichiga oladi. Ushbu maqolalarda o'zbek va nemis xalqlarning dunyoqarashi, hayotga bo'lgan munosabati va axloqiy qadriyatlari aks etadi. Ular qisqa va lo'nda bo'lib, chuqur ma'noga ega. Misol uchun:

1. "Besh baravar ko'r, bir baravar eshit."

Bu maqol, ko'rishning ahamiyatini ta'kidlaydi. O'zbek xalqida ko'rish va tajriba qilish, eshitishdan ko'ra muhimroq deb hisoblanadi.

2. "Kimki yurtini sevsin, o'zini sevsin."

Bu maqol, vatanparvarlikni va o'z xalqiga bo'lgan muhabbatni ifodalaydi. O'zbekiston xalqining o'z yurtiga bo'lgan sadoqati va sevgi hissi bu maqolda aks etadi.

3. "Sabr qilgan kishi, maqsadiga erishadi."

Sabr va qat'iyatlilik haqida. O'zbeklar sabrni kuchli fazilat sifatida ko'radilar va bu maqol orqali sabrning ahamiyati ta'kidlanadi.

Nemis maqollari ham o'z ichiga hayotiy tajribalarni oladi, lekin ular ko'proq mantiqiy va aniq ifodalarga ega. Misol uchun:

1. "Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm." (Olma daraxtdan uzoqqa tushmaydi.)

Bu maqol, avlodlar orasidagi o'xshashlikni ifodalaydi. Ota-onalarning xususiyatlari va xulq-atvori farzandlariga o'tishi haqida.

2. "Wer den Pfennig nicht ehrt, ist des Talers nicht wert." (Penny-ni qadrlamagan, talerga loyiq emas.)

Bu maqol, kichik narsalarni qadrlashning muhimligini ta'kidlaydi. Har bir kichik narsa, katta narsalarning asosidir.

3. "In der Ruhe liegt die Kraft." (Tinchlikda kuch bor.)

Bu maqol, tinchlik va sabrning ahamiyatini ko'rsatadi. Nemislar tinchlikda fikr yuritish va to'g'ri qarorlar qabul qilishni afzal ko'radilar. O'zbek va nemis maqollaridagi tematik qiyofalar o'xshashliklar va farqlarni ko'rsatadi. Har ikkala madaniyatda sabr, vatanparvarlik, oilaviy qadriyatlar kabi umumiy mavzular mavjud. Biroq, ularning ifodalanishi va ta'siri turlicha. O'zbek maqollarida sabr ko'proq ruhiy kuch sifatida taqdim etiladi. "Sabr qilgan kishi, maqsadiga erishadi" maqoli sabrning natijasini ta'kidlaydi. Nemis maqollarida esa sabr tinchlik bilan bog'liq: "In der Ruhe liegt die Kraft." Bu yerda sabr faqatgina kutish emas, balki o'z-o'zini boshqarish va fikr

yuritishdir. O'zbek maqollarida vatanparvarlik kuchli ifodalanadi: "Kimki yurtini sevsin, o'zini sevsin." Nemis maqollarida esa oilaviy qadriyatlar ko'proq e'tiborda: "Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm." Bu farq, har bir xalqning o'ziga xos tarixiy kontekstidan kelib chiqadi. Nemis maqollarida kichik narsalarni qadrlash muhim ahamiyatga ega: "Wer den Pfennig nicht ehrt, ist des Talers nicht wert." O'zbek maqollarida esa ko'proq hayotiy tajribalar va ulardan olingan saboqlar muhimdir.

O'zbek maqollarining asosiy temalari quyidagilardan iborat: O'zbek maqollarida ko'pincha hayotiy tajribalar, insonning turmushdagi qiyinchiliklari va muvaffaqiyatlari haqida fikrlar mavjud. Masalan, "Tug'ilgan kuningda o'zingni, o'ldirgan kuningda o'zingni" maqoli insonning hayotdagi harakatlari va ularning oqibatlari haqida ogohlikni ta'kidlaydi. O'zbek xalqida do'stlik va hamkorlik juda qadrlanadi. "Birlik — kuch" maqoli bu tushunchani juda yaxshi ifodalaydi. O'zbek maqollarida do'stlikning ahamiyati, bir-birini qo'llab-quvvatlash va jamoaviy ishning foydasi ko'plab uchraydi. O'zbek maqollarida axloqiy qadriyatlar, masalan, halollik, adolat va mehr-muruvvat kabi tushunchalar muhim o'rin tutadi. "Halol bo'lmasang, xudoning qadrini bilmasang" maqoli halollikning ahamiyatini ta'kidlaydi. O'zbek maqollarida tabiat bilan insonning aloqasi haqida ko'p narsalar aytiladi. "Yerga ekilgan daraxt, osmonni ko'taradi" maqoli insonning tabiatga bo'lgan munosabatini ifodalaydi. Oila qadriyatlari O'zbek maqollarida muhim ahamiyatga ega. "Oila — dasturxon, avlod — dasturxon" maqoli oilaning ahamiyatini ko'rsatadi.

Nemis maqollarining tematik qiyofasi: Nemis maqollarida mehnatga bo'lgan e'tibor katta. "Mehnat qilmay, natija kutma" maqoli mehnatning ahamiyatini ta'kidlaydi. Bu xalqda mehnatkashlik qadrlanadi. Bilim va aqllilik: Nemis madaniyatida bilim olish va aqllilik muhim ahamiyatga ega. "Bilim — kuch" maqoli bu tushunchani ifodalaydi. Bilim olish har bir inson uchun zarur deb hisoblanadi. Adolat va tenglik: Nemis maqollarida adolat va tenglikka katta e'tibor beriladi. "Adolat yo'lida yur" maqoli bu qadriyatlarni ta'kidlaydi. Sog'liq va farovonlik: Sog'liq va farovonlik nemis maqollarida muhim mavzudir. "Sog'lom tanada sog'lom ruh" maqoli sog'liqning ahamiyatini ifodalaydi. Tabiatga hurmat: Nemis maqollarida tabiatga hurmat qilish juda muhimdir. "Tabiatni sev, u seni sevsin" maqoli tabiat bilan inson o'rtasidagi aloqani ta'kidlaydi.

Xulosa

O'zbek va nemis maqollari har ikki xalqning madaniyati, urf-odatlar va hayotiy tajribalarini aks ettiradi. Ularning tematik qiyofasi orqali biz xalqning dunyoqarashi, qadriyatlari va hayotga bo'lgan munosabatlarini yaxshiroq tushunishimiz mumkin. Maqollar nafaqat hikmat manbai, balki xalqlarning tarixiy yo'lini ham o'z ichiga olgan muhim adabiy asarlardir. O'zbek va nemis maqollaridagi umumiyliklar va farqlar esa madaniy almashinuvni yanada boyitadi. O'zbek va nemis maqollari har ikki xalqning madaniyati va urf-odatlarini aks ettiradi. Ularning tematik qiyofalari o'xshashliklar va

farqlarni ko'rsatadi. Maqollar orqali xalq hikmati, qadriyatlari va hayotiy tajribalarini o'rganish mumkin. Har bir maqol o'ziga xos hikmatni o'z ichiga oladi va insonlarga hayotda yo'l-yo'riq ko'rsatadi. O'zbek va nemis xalqlari o'z madaniyatlarini maqollar orqali saqlab qolishga intiladilar va bu ularga kelajak avlodlarga o'z hikmatlarini yetkazishda yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abduqodirov, M. (2005). O'zbek maqollari: Tarixi va tahlili. Toshkent: O'zbekiston xalq nashriyoti.
2. Karimov, I. (2001). O'zbek xalq og'zaki ijodi. Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi.
3. Murodov, A. (2010). Nemis maqollari va ularning o'zbekcha tarjimalari. Tashkent: Fan va texnologiya.
4. Qodirov, A. (2012). Maqollar va hikmatlar: O'zbek va nemis xalqlari taqqosiy tahlili. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti.
5. To'raqulov, S. (2018). Maqollar: O'zbek va nemis xalqlari madaniyatidagi o'rni. Tashkent: Sharq.